

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 249/2025-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného JURAJ MACÍK advokátska kancelária, s.r.o., Petelenova 4, Banská Bystrica, proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 41Cob/47/2024-268 z 12. decembra 2024 takto

rozhodol:

1. Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 41Cob/47/2024-268 z 12. decembra 2024 **boli porušené** základné práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 41Cob/47/2024-268 z 12. decembra 2024 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Banskej Bystrici **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **771,68 eur** a tieto zaplatiť jeho advokátovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. apríla 2025 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom krajského súdu o jeho odvolaní v civilnom spore.

II.

2. Sťažovateľ si proti žalovanému družstvu žalobou z 26. apríla 2022 uplatnil 811,84 eur a zmenou žaloby z 30. mája 2022 2 211,30 eur ako vyrovnací podiel po svojom predchodcovi. Sťažovateľ tvrdil, že na plynutie premlčacej doby treba aplikovať zákon č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o opatreniach“). Podľa § 1 písm. a) zákona o opatreniach „*Lehoty ustanovené právnymi predpismi v súkromnoprávných vzťahoch na uplatňovanie alebo bránenie práv na súde, uplynutím ktorých by došlo k premlčaniu alebo k zániku práva, v čase odo dňa účinnosti tohto zákona (27. marca 2020) do 30. apríla 2020 neplynú.*“. Preto premlčacia doba v roku 2020 35 dní neplynula.

3. Okresný súd pre premlčanie rozsudkom zamietol žalobu v časti o 2 211,30 eur. Nebolo sporné, že štvorročná premlčacia doba začala plynúť 27. apríla 2018. Sporné bolo, kedy uplynula. Podľa súdu 27. apríla 2022, keďže ustanovenia zákona o opatreniach o spočívaní premlčacej doby nemožno aplikovať. Z dôvodovej správy vyplýva, že tieto opatrenia mali zabezpečiť, že od 27. marca do 30. apríla 2020 a od 19. januára do 28. februára 2021 (§ 8 zákona o opatreniach) premlčacie lehoty nebudú plynúť. No podľa súdu sa to nevzťahuje na plynutie všetkých premlčacích lehôt, ale len tých, ktoré by v daných časových rozpätiach uplynuli. To vyvodil zo znenia časti právnej normy „*uplynutím ktorých by došlo k premlčaniu práva*“.

4. Proti tomu podal sťažovateľ odvolanie. Namietol nesprávne právne posúdenie uplynutia premlčacej doby. Trval na tom, že premlčacia doba od 27. marca do 30. apríla 2020 a od 19. januára do 28. februára 2021 neplynula. Preto treba koniec premlčacej doby posunúť o 76 dní z 27. apríla na 12. júl 2022. Preto bol rozšírený žalobný nárok z mája 2022 uplatnený včas.

5. Krajský súd ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu. Krajský súd súhlasil s okresným súdom, že zákon o opatreniach poskytoval ochranu len nárokom, ktoré by sa v rozhodných obdobiach premlčali. Účelom zákona nebolo predĺžiť premlčacie lehoty, ale poskytnúť náhradný čas na uplatnenie práv, ktoré by sa v rozhodných obdobiach premlčali. Z gramatického znenia spojenia „*uplynutím ktorých by došlo k premlčaniu práva*“ vyplýva, že § 1 a § 8 zákona o opatreniach sa týkajú len tej premlčacej lehoty, ktorej uplynutie mohlo nastať v rozhodných obdobiach. Iba ak by premlčacia lehota uplynula v rozhodnom období, tak by bola zachovaná, lebo by neuplynula. Preto sa sporné ustanovenia aplikujú len vtedy, ak by premlčacia lehota uplynula v rozhodných obdobiach.

III.

6. Sťažovateľ tvrdí, že z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia proti ústavnou sťažnosťou namietanému rozsudku nie je pre nízku hodnotu zamietnutého nároku dovolanie prípustné. Sťažovateľ právny záver súdov, že sporné ustanovenia sa aplikujú len na premlčacie lehoty, ktoré v rozhodných obdobiach uplynuli, čo vyvodili z výkladu spojenia „*uplynutím ktorých by došlo k premlčaniu práva*“, považuje za nesprávny. Podľa sťažovateľa toto spojenie treba vykladať tak, že ide o všetky tie zákonom stanovené lehoty, ktorých márnym uplynutím nastáva premlčanie. Pre aplikáciu sporných ustanovení je dôležité to, že musí ísť o zákonnú lehotu, uplynutím ktorej by došlo k premlčaniu. Preto sporné ustanovenia treba aplikovať na všetky premlčacie lehoty, ktoré v rozhodných obdobiach plynuli.

7. Sťažovateľ poukazuje na to, že právny záver krajského súdu je v rozpore s rozhodovacou praxou najvyššieho súdu. Poukazuje na jeho rozhodnutia (1Cdo/99/2022 a 4Cdo/155/2023), v ktorých najvyšší súd vyriešil rovnakú právnu otázku a konštatoval, že sporné ustanovenia sa týkajú všetkých premlčacích lehôt, teda aj tých, ktoré začali plynúť pred rozhodnými obdobiami a počas rozhodných období neuplynuli. Preto pri počítaní premlčacích lehôt musí byť zohľadnené ich spočívanie v rozhodných obdobiach. Sťažovateľ namietané porušenie základného práva vlastníť majetok vyvodzuje z toho, že iba v dôsledku namietaného nesprávneho právneho posúdenia súdy neposkytli jeho vlastníctvu ochranu.

8. Krajský súd navrhuje ústavnej sťažnosti nevyhovieť. Je toho názoru, že vo veci sťažovateľa nie je dôvod predĺžiť premlčaciu lehotu, keďže zákaz pohybu osôb súvisiaci s pandémiou nemohol ohroziť vymáhateľnosť práva sťažovateľa. Okrem toho z iných rozhodnutí najvyššieho súdu (4Cdo/197/2020 a 7Cdo/319/2021) vyplýva iný právny názor.

9. Zúčastnená osoba – žalované družstvo navrhuje ústavnej sťažnosti nevyhovieť. Právne posúdenie krajského súdu považuje za správne. Zastáva názor, že zmyslom sporných ustanovení je predĺžiť premlčacie lehoty tých práv, ktoré by sa pre s pandémiou súvisiace obmedzenia v rozhodnom období premlčali. Opačný výklad, aplikácie ktorého sa dožaduje sťažovateľ, by narušil princíp právnej istoty. Premlčacie lehoty všetkých práv, aj pandémiou nedotknutých, by sa umelo predlžovali napriek tomu, že na tieto práva nemali protipandemické opatrenia žiadny vplyv.

IV.

10. Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou najmä z toho hľadiska, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené. Ústavný súd preskúmava len to, či zákony neboli vyložené spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitráry) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08). Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide aj vtedy, ak závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 88/07). Rozhodnutie súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti.

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je posúdenie záveru krajského súdu, že sporné ustanovenia sa aplikujú len na premlčaciu lehotu, ktorá uplynula v rozhodných obdobiach. Totožnú otázku výkladu sporných ustanovení riešil najvyšší súd v rozhodnutiach sp. zn. 1Cdo/99/2022 a sp. zn. 4Cdo/155/2023, na ktoré v ústavnej sťažnosti poukázal sťažovateľ. Najprv ju vyriešil v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/99/2022 z mája 2024 tak, že sporné ustanovenia sa týkajú všetkých premlčacích lehôt v súkromnoprávných vzťahoch, a to i lehôt, ktoré začali plynúť pred rozhodným obdobím a počas rozhodného obdobia neuplynuli. Od tohto právneho záveru sa najvyšší súd neodchýlil v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/155/2023 zo septembra 2024. V oboch rozhodnutiach ústavnou sťažnosťou namietaný právny záver krajského súdu, že ustanovenia o predĺžení

premlčacej doby nemožno aplikovať na plynutie premlčacej doby, ktorá v rozhodnom období neuplynula, výslovne označil za nesprávne právne posúdenie.

12. Od tohto právneho záveru dovolacieho súdu nie je dôvod sa odchýliť. Je práve úlohou dovolacieho súdu ako najvyššej inštancie všeobecného súdnictva vykladať a aplikovať zákony, v súlade s právnymi závermi ktorého by mali súdy nižšej inštancie rozhodovať. K tomu možno doplniť, že ak znenie právnej normy pripúšťa viaceré výklady, tak nie je vylúčený špecifickými okolnosťami odôvodnený odklon súdov nižšej inštancie od rozhodnutí najvyššieho súdu, v ktorých je konfrontovaný právny záver vyjadrený. Krajský súd však opomenul prihliadnúť na už v čase jeho rozhodovania niekoľko mesiacov opakovane vyslovený právny záver najvyššieho súdu. O to menej je odchýlenie sa krajského súdu od právneho záveru najvyššieho súdu dostatočne odôvodnené.

13. Krajský súd až vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti odkazuje na rozhodnutia iné rozhodnutia najvyššieho súdu (4Cdo/197/2020 a 7Cdo/319/2021), z ktorých vyvodzuje, že spornú právnu otázku najvyšší súd vyriešil totožne ako on. To krajský súd vyvodzuje zrejme z toho, že najvyšší súd v týchto rozhodnutiach konštatoval, že sporné ustanovenia sa aplikujú na lehoty, ktoré začali plynúť pred rozhodným obdobím a v rozhodnom období uplynuli. Záver, ktorý z rozhodnutí najvyššieho súdu vyvodzuje krajský súd, nezodpovedá tomu, čo v nich najvyšší súd riešil. Keďže najvyšší súd posudzoval aplikáciu sporných ustanovení na lehotu, ktorá uplynula v rozhodnom období, a preto nemal dôvod a neriešil, či by sa aplikovali aj na lehotu, ktorá uplynula až po rozhodnom období. Nemožno z nich vyvodiť nič viac len to, že sporné ustanovenia treba aplikovať na lehotu, ktorá začala plynúť pred rozhodným obdobím a v rozhodnom období uplynula. Len z toho však nemožno vyvodiť, že by najvyšší súd vylúčil aplikáciu sporných ustanovení na ostatné prípady plynutia lehôt, a teda aj na prípady, keď lehota začala plynúť pred rozhodným obdobím a uplynula až po ňom. Práve naopak, právny záver najvyššieho súdu vyjadrený v krajskom súdom predostretých rozhodnutiach je zhodný s právnym záverom vyjadreným v neskorších sťažovateľom predostretých rozhodnutiach.

14. To, že pre aplikáciu sporných ustanovení je rozhodujúce to, že premlčacia lehota musí v rozhodných obdobiach uplynúť, výslovne z ich znenia nevyplýva. Krajský súd to vyvodil z doslovného znenia spojenia „*uplynutím ktorých by došlo k premlčaniu práva*“ v spojení so znením dôvodovej správy. K tomu možno mať z hľadiska skladby vety výhradu. Argument krajského súdu, že v hypotéze právnej normy vyjadrené slovné spojenie „*uplynutím ktorých by došlo k premlčaniu práva*“ definuje lehotu, na ktorú sporné ustanovenia treba aplikovať tým, že musí v rozhodných obdobiach uplynúť, by bol logický, ak by na túto hypotézu nenadväzovala aj druhá dispozícia sporného ustanovenia. Podľa písm. b) sporného ustanovenia „*Lehoty ustanovené právnymi predpismi v súkromnoprávných vzťahoch na uplatňovanie alebo bránenie práv na súde, uplynutím ktorých by došlo k premlčaniu alebo k zániku práva, ktoré uplynuli po 12. marci 2020 do dňa účinnosti tohto zákona, sa neskončia skôr ako za 30 dní po nadobudnutí účinnosti tohto zákona.*“. Ak by pre krajský súd rozhodujúce slovné spojenie definovalo to, že premlčacie lehoty musia uplynúť, tak by v jednej vete bola dvakrát vyjadrená totožná podmienka aplikácie sporného ustanovenia, t. j. že lehota musí uplynúť. Najprv časom budúcim, že ich uplynutím by došlo k premlčaniu, a potom časom minulým, že už uplynuli. Ako priliehavejší k obom dispozíciám spornej právnej normy sa tak javí výklad, že spojenie

„uplynutím ktorých by došlo k premlčaniu práva“ definuje všeobecne iba lehoty, s uplynutím ktorých zákon spája premlčanie práva.

15. Treba súhlasiť s krajským súdom a zúčastnenou osobou, že zmyslom sporných ustanovení bolo reagovať na obmedzené možnosti domáhať sa práv na súde v dôsledku protipandemických opatrení. No s ich argumentom, že protipandemické opatrenia obmedzili uplatnenie len tých práv, ktoré sa premlčali v rozhodnom období, nemožno bezvýhradne súhlasiť. K tomu možno uviesť, že obmedzené možnosti nemali len tí, ktorých práva sa v rozhodnom období premlčali, ale rovnako aj tí, práva ktorých sa premlčali až po rozhodnom období. Pri právnom závere krajského súdu, že sa predĺžilo len plynutie v rozhodnom období uplynutých premlčacích lehôt, by v súvislosti s protipandemickými obmedzeniami boli zvýhodnení tí, ktorých právo sa premlčalo posledný deň rozhodného obdobia tým, že premlčacia doba by sa predĺžila (o 35 a 41 dní), oproti tým, ktorých právo sa premlčalo deň po skončení rozhodného obdobia, keďže premlčacia doba by bola fakticky skrátená (o 35 a 41 dní).

16. Krajský súd sporné ustanovenia vyložil v rozpore s rozhodovacou praxou najvyššieho súdu. Týmto zjavne mylným výkladom a neaplikovaním zákona o opatreniach došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Došlo tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a jeho práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Okresný súd konštatoval, že sťažovateľom uplatnená výška vyrovnacieho podielu je správna, no časť uplatnenú po sťažovateľom tvrdenom predĺžení premlčacej lehoty len pre premlčanie zamietol. Krajský súd k odvolacej námietke žalovaného družstva o nesprávnosti výšky okresným súdom priznaného vyrovnacieho podielu uviedol, že nie je v odvolacom konaní prípustnou novotou, keďže sťažovateľom uplatnenú výšku vyrovnacieho podielu žalovaný pred okresným súdom účinne nepoprel. To sa nezmení ani pri ďalšom rozhodovaní krajského súdu. Žalobe sťažovateľa tak nebolo v celom rozsahu vyhovené iba v dôsledku mylného právneho posúdenia krajským súdom. Preto bolo ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovené s tým, že namietaný rozsudok krajského súdu sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

17. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu krajský súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Ich výška bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 371 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 14,84 eur) predstavuje 771,68 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júna 2025

Robert Šorl
predseda senátu